χολιασταὶ τῆς ἁγίας Γραφῆς καὶ Εὐαγγελισταὶ ἢ ἔργων κλπ. ¹·F

Ὁ σεβασμὸς τῶν ἁγίων εἰκόνων δὲν γίνεται χάριν τῆς ὕλης τούτων καθόσον ὁ σεβ. ἡ τιμὴ τούτων ~~ἀλλ'~~ ~~ἡ τιμὴ~~ τούτων μεταβαίνει εἰς τὸ πρωτότυπον (Βασίλειος) ~~[illegible]~~ κ. 2.

Ἀπὸ τοῦ ζ'. δὲ αἰῶνος καὶ ἐντεῦθεν ~~[illegible]~~ πλέον μοναχοὶ κατὰ τὸ πλεῖστον τοῦτο ἐπιδοθέντες (ἁγιογράφοι) ὡρισμένας εἰκόνας εἰς ὡρισμένας θέσεις τοῦ ναοῦ ὡρίσαντο.

Οὕτω F ἐπὶ τοῦ ἄνω μέρους τῆς κόγχης ἐν τῷ μέσῳ εἰκονίζετο ἡ Θεοτόκος ἐν θρόνῳ κρατοῦσα τὸν Ἰησοῦν [Πλατυτέρα, ἢ Ἡ πλατυτέρα τῶν οὐρανῶν.] ὑπὸ αὐτὴν ~~περὶ~~ ἐν τῇ αὐτῇ κόγχῃ περὶ τὴν ἁγ. τράπεζαν οἱ μεγάλοι τῆς Ἐκκλησίας Πατέρες. [Ἀθανάσιος, Χρυσόστομος, Βασίλειος, Γρηγόριος κ.] F (Ἐν τῷ τρούλλῳ ὁ Ἰησοῦς κρατῶν Εὐαγγέλιον ἢ εὐλογῶν τις ὑπ' αὐτὸν κλπ. [Παντοκράτωρ] ὑπ' αὐτὸν * δὲ F οἱ τοῦ Π.Δ. προφῆται.

F¹. Ἰωαν. Δαμ. περὶ τῶν ἁγ. εἰκόνων λόγ. ἀπολογ. κεφ. ε'! τόμ. II.

F ἐπὶ τοῦ εἰκονοστασίου, δεξιᾷ τῷ ὁρῶντι Ἀνατολάς ὡρισμένως τίθεται ἡ εἰκὼν τοῦ Ι.Χ. ἡ μετ' αὐτὴν τοῦ Προδρόμου ὅστις συνήθως δεικνύει τὸν Ι.Χ. λέγει «ἴδε ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου» Ἰωαν. α'. 29. ἀριστερᾷ ἡ τῆς Θεοτόκου κρατούσης ἐν βραχίοσι τὸν Ι.Χ. ἡ μετ' αὐτὴν ἡ εἰκὼν τοῦ ἁγίου εἰς οὗ τὴν μνήμην ὁ ναὸς τιμᾶται. Ἐπὶ ~~τῶν θυρῶν~~ θυρῶν τοῦ εἰκονοστασίου τῶν πλαγίων οἱ ἀρχάγγελοι Μιχαὴλ καὶ Γαβριήλ.

F [illegible].

F τοῦ τρουλ' [illegible]

α. Οὕτω κρατοῦντες σεβόμενοι τὴν φωτογραφίαν ἀποθανόντος συγγενοῦς ~~ἡμῶν~~ ἢ φίλου δὲν πράττομεν τοῦτο F ~~τοῦ χάρτου~~ ~~ἢ τοῦ φωτογραφικοῦ~~ [illegible] ~~ἕνεκα~~, ἀλλὰ χάριν τοῦ προσφιλεστάτου προσώπου ἀφ' οὗ ἡμᾶς ἐχώρισεν ὁ θάνατος τὴν εἰκόνα δ' αὐτοῦ [illegible] ἀναπολοῦμεν τὴν πολύτιμον ~~[illegible]~~ ἐν-
τῇ ὑπάρξει [illegible]

F ~~αὐτὴν~~ τῆς φωτογραφίας ἕνεκα (τοῦ φωτογραφικοῦ χάρτου)

α. Ουχὶ κρατοῦντες ιστενόμενοι τὴν φωτογραφίαν ἀποθανόντος συγγενοῦς ~~θρηνοῦ~~ ἢ φίλου δὲν προσηλοῦμεθα F ~~τοῦ~~ ~~χάρτου~~

F ~~αὐτὴ~~ τῆς φωτογραφί~~α~~ας ἐπιφάνεια (τοῦ φωτογραφικοῦ χάρτου)

ἢ ~~τοῦ φωτογραφικοῦ ποιήσεως~~ ~~ἤ..~~,

ἀλλὰ χάριν τοῦ προσφιλεστάτου προσώπου ἀφ' οὗ ~~#~~ ἐχώρισεν ἡμᾶς ὁ θάνατος τὴν εἰκόνα δι' αὐτοῦ ἐπιτάσσει ἀναπολάσομεν τὴν πολύτιμον ~~μας~~ ἐπὶ τὴν ὕπαρξιν καὶ ἐνθυμούμεθα τὰ κατ' αὐτόν.

εἰς τὰ τείχη ἔγραψαν τὰ ἆθλα τῶν ἁγίων Μαρτύρων, τὰς παραβολὰς τοῦ Εὐαγγελίου καὶ τὸν νάρθηκα τοὺς ἐν ἀσκήσει λάμψαντας ὁσίους Πατέρας (Ἀντώνιον, Εὐθύμιον, Ἐφραίμ, Παχώμιον κτλ.) εἰς δὲ τὰ δυτικὰ τείχη τοῦ ναοῦ παρίσταται τὴν β! παρουσίαν ὅπως καὶ τοὺς ἐξερχομένους [illegible] διαρκὴς ἡ μνήμη, τῆς [illegible] ἡμέρας [illegible]. (Μονὴ Ἐσφιγμένου, Μονὴ Παντελ.)

Εἰς τὴν διακόσμησιν τῆς Ἐκκλησίας ἀνήκουσι καὶ αἱ σημαῖαι ὧν ἡ ἀρχὴ ἐκ τοῦ λαβάρου τοῦ Μ. Κωνσταντίνου, οἱ φανοὶ οἵτινες χρησιμεύουσι μάλιστα διὰ τὰς νυκτερινὰς τῆς Ἐκκλησίας ἐν ταῖς Μοναῖς ἀγρυπνίας, F οἱ πολυέλαιοι (πολυκανδήλιον) οἱ τάπητες, τὰ ἄνθη καὶ μυρσίναι ἐν ταῖς ἑορταῖς τῶν ἱερῶν αὐτῶν διακοσμήσεις καὶ τὰ μύρα [illegible] δι' ὧν ῥαντίζουσι τὸν λαὸν ἐν ταῖς ἐπισήμοις τῆς Ἐκκλ. ἑορταῖς.

F ἢ ὡς κοινῶς ὁ χορός

~~III~~ ~~§ 5.~~ Ἱερὰ σκευή.

F τὸ ἱερώτατον καὶ ἁγιώτατον πάντων τῶν ~~ἱερῶν~~ λειτουργικῶν σκευῶν,

1. Τὸ ἅγιον ποτήριον, ὅπερ κατὰ τοὺς λόγους τοῦ Ι.Χ. εἶναι "ἡ Καινὴ Διαθήκη ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ". Λουκ. κβ΄. 20. F ἱε ~~τοῦτο ἀποκαλούμενον ἦτο τὸ ποτήριον~~ ~~τάφου θάνατον τοῦ Ι.Χ. ὁσάκις γὰρ τοῦ ποτηρίου τούτου πίνομεν καταγγέλλομεν.~~ ~~[Α΄ Κορινθ. ια΄. 26.]~~

~~Τὸ ἱερώτατον καὶ ἁγιώτατον πάντων τῶν ἱερῶν σκευῶν ἐν ᾧ περιέχεται τὸ αἷμα τοῦ Ι.Χ.~~

F ἐν ᾧ ποτηρίῳ τίθ. ὁ [illegible] οἶνος δι᾽ ἐπικλ. τοῦ ἁγ. πνεύματος μετουσιοῦται μεταβάλλεται εἰς αἷμα Χριστοῦ.

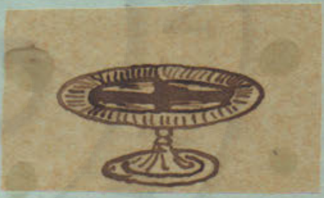

2. Ὁ ἅγιος δίσκος ἢ τὸ ἱερὸν δισκάριον ἐφ᾽ οὗ τίθεται ὁ προσφερόμενος ἅγιος ἄρτος, ὁ ὁποῖος διὰ τῆς τοῦ ἁγ. πνεύμ. μετουσιοῦται μεταβάλλεται εἰς σῶμα Χριστοῦ.

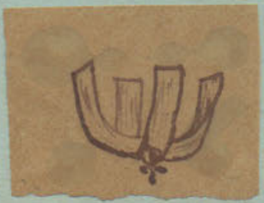

3. Ὁ Ἀστερίσκος τιθέμενος ~~ὑπὸ~~ ἐπὶ τοῦ δισκαρίου ὅπως προφυλάττῃ τὸν ἅγιον ἄρτον καὶ τὰς λοιπὰς μερίδας ἀπὸ τῶν πτυχῶν τοῦ καλύμματος ἀπεικονίζει δ᾽ ἡμῖν τὸν ἐν τῇ φάτνῃ φανέντα ἀστέρα.

~~7.~~ 4. Ὁ σπόγγος τιθέμενος μετὰ τὴν θ. Λειτουργίαν ἐν τῷ ἁγ. ποτηρίῳ πρὸς ἀπορρόφησιν πάσης ὑγρασίας ἀπεικονίζει ~~δ᾽~~ ἡμῖν τὸν κατὰ τὸ πάθος τοῦ Ι.Χ. σπόγγον

47. ὁ σπόγγος τιθέμενος μετὰ τὴν θ. λειτουργίαν ἐν τῷ ἁγ. ποτηρίῳ πρὸς κατασφόγγισιν πάσης ὑγρασίας ὑπενθυμίζει ἡμῖν τὸν κατὰ τὸ πάθος τοῦ Ι. Χ. σπόγγον.
[Ἰωαν. ιθ. 29.]

4 Ἡ ἁγία λόγχη δι' ἧς τέμνεται
ἡ προσφορὰ ἐν τῇ ἱερᾷ προσκο-
μιδῇ συμβολίζει δὲ τὴν λόγχην
δι' ἧς ἐκέντησαν τὴν πλευρὰν
τοῦ Ι.Χ.

5 Λαβίς. δι' ἧς μεταλαμβά-
νομεν τοῦ αἵματος καὶ σώματος
τοῦ Ι.Χ. ~~συμβολίζει~~ ~~δὲ τὴν~~ διερμηνεύει δὲ
τὴν λαβίδα τοῦ προφήτου
Ἡσαΐου. [ς'. 6.7.].

6 Τὸ Ζέον. μετάλλινον δοχεῖον
~~θερμοῦ~~ δι' οὗ χέεται ζέον
ὕδωρ ἐν τῷ ἁγ. ποτηρίῳ ψαλλο-
μένου τοῦ κοινωνικοῦ.

8. Μοῦσα. πλατυσμένος
σπόγγος δι' οὗ περισυλλέγονται
αἱ ἐν τῷ ἁγ. δίσκῳ μερίδες
ῥιπτόμεναι εἰς τὸ ἁγ. ποτήριον
ἔτι δὲ περικαθαρίζεται τὸ
ἁγ. ποτήριον ἔξωθεν ἐν καιρῷ
τῆς θ. λειτουργίας.

9. Τὰ ἱερὰ ῥιπίδια δι' ὧν
ἀπεμακρύνοντο τὰ ὑπεράνω τῶν
ἁγίων δώρων ἱπτάμενα ζωΰφια
τὴν χρῆσιν τούτων ἀντικα-
τέστησαν σήμερον τὰ ~~[illegible]~~
καλύμματα τῶν ἁγ. δώρων ~~[illegible]~~
κ' ἰδίως ὁ ἀήρ.

10. Ἱερὸν κιβώριον ἢ πυξίς, ἐπὶ τῆς ἁγ. τραπέζης ἐν ᾗ διαφυλάσσεται δι' ὅλου τοῦ ἔτους ὁ ~~δι~~ ~~τοῖς ἀσθενέσι~~ ἅγιος ἄρτος F [~~δι~~ ~~ἀσθενέσι~~].

F κυρίως δι' ἀσθενεῖς νέους ἢ ἀποθνήσκοντας. [Θεῖον [illegible].]

ὁ ἐπὶ τῆς ἁγ. τραπέζης σταυρὸς δι' οὗ ὁ ἱερεὺς εὐλογεῖ (= σφραγίζει) ἐν τῇ θ. λειτουργίᾳ τὸν λαόν.

11. ~~Δοχεῖον τοῦ ἁγίου Μύρου~~

13. Ἐκεῖ ἴδε ὁ ἀριθ. 25. Ἐπιτάφιος.

12. Ἡ ἱερὰ κολυμβήθρα ἐν ᾗ διὰ τριττῆς καταδύσεως βαπτίζονται τὰ νήπια.

13. Δοχεῖον τοῦ ἁγ. Μύρου [μυροθήκη. F]

F 1. [κ. ὅπερ δυστυχῶς παρ' ἡμῖν ἐν Ἑλλάδι εὑρίσκεται κατα-στάσει.

14. Τὸ δικήριον ἢ τρικήριον δι' οὗ ὁ Ἀρχιερεὺς εὐλογεῖ τὸν λαόν ὑποδηλοῖ δὲ τὸ μὲν δικήριον τὰς δύο ἐν Ι. Χ. φύσεις, τὸ δὲ τρικήριον τὴν F ἁγ. Τριάδος εὐλογίαν.

F ἐκ μέρους τῆς

15. Θυμιατήριον ἐν ᾧ καίεται εὔοσμον θυμίαμα ἱερὸν σύμβολον τῆς ἡμετέρας προσευχῆς ~~τὸ~~ ἣν ~~τὸ~~ θυμίαμα ἀναβαίνουσαν πρὸ τοῦ θρόνου τῆς Θ. Μεγαλειότητος. ~~[illegible]~~

16. Κηροπήγια ἢ μανουάλια (ἐκ τοῦ λατ. manualis ~~manus~~) ἐφ' ὧν τίθενται αἱ ἐν ταῖς ἱεραῖς

16. Κηροπήγια ἢ μανουάλια (ἐκ τοῦ λατ. manualis ~~manus~~) ἀφ' ὧν τίθενται αἱ ἐν ταῖς ἱεραῖς τελεταῖς καιόμεναι λαμπάδες.

7. Νιπτήρ. Τὸ ἀγγεῖον δι' οὗ οἱ ἱερεῖς καὶ διάκονοι ἀπονίπτονται τὰς χεῖρας πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς Θ. Λειτουργίας. (Πρόχους, κάλπις.)

18. Σημαῖαι (vexilla ecclesiastica φλάμουλα) προελθοῦσαι ἐκ τοῦ λαβάρου τοῦ Μ. Κωνσταντίνου, αὗται προπορεύονται τῶν χαρμοσύνων λιτανειῶν εἰς ἔνδειξιν τῆς κατὰ τοῦ σκότους τοῦ χριστιανισμοῦ νίκης. Ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τῶν Βυζ. Αὐτοκρατόρων αἱ τοιαῦται περιεστοίχουν τὸν θρόνον τοῦ Αὐτοκράτορος. ([illegible]]

19. Ἐξαπτέρυγα. Ταῦτα προῆλθον ἐκ τῶν ῥιπιδίων βαθμηδὸν εἰς ~~[illegible]~~ ὁρίων ἀφιεθέντων. Ταῦτα προπορευόμενα τῶν τε πενθίμων ~~[illegible]~~ καὶ χαρμοσύνων ~~[illegible]~~ λιτανειῶν παριστᾶσι ~~τὴν~~ συμβολικῶς τὴν παρουσίαν τῆς συνοδείας τῶν ἀοράτων Δυνάμεων (Χερουβεὶμ Σεραφείμ). Λέγονται δὲ ἑξαπτέρυγα ἐπειδὴ περιέχονται ~~[illegible]~~ φέροντα ἓξ πτέρυγας ~~[illegible]~~ Ἡσ. ς΄. 2.

1. Οἱ Σταυροί. Ἐπὶ ὑψηλοῦ δόρατος τῶν ἱερῶν λιτανειῶν προπορευόμενος εἶναι τὸ σύμβολον τῆς ἡμετέρας πίστεως. 1.F Ταῦτα 2.F ~~[illegible]~~ ἐν ἀρχῇ σημαῖαι ἔτι ἐξαπτέρυγα καὶ οἱ [illegible]

1.F Ὡς ὁ [illegible] ἡ [illegible] τῶν δυτικῶν

2.F οἱ ἱεροὶ συνοδεύουσι [illegible]

20. Θρανοί. Χρήσιμοι διά τάς κατη-
χητικάς, τη ημ. της [illegible]. Τη
ημέρα F ~~αποτόμως~~ ~~ήτοι~~ σύμ-
βολον δόξης ίσταμεν ~~ότι~~ υπομιμνήσκοντες ημάς ότι
ο [illegible] του σταυρού θριαμβεύσει
τον [illegible] του κόσμου.

F Ειδικώς [illegible] [illegible]

22. Αναλόγιον. Εφ' ού γίνονται
αι αναγνώσεις των προφητών και των
Αποστόλων! F ~~και [illegible] [illegible]~~
τίθεται το ιερόν Ευαγγέλιον,
εις ιεράς [illegible] ~~[illegible]~~ προσκύνησιν.

F. 22α. Προσκυνητάριον εφ' ού

23. Τράπεζαι. F Τοιαύται δύο
κατ' ανάγκην υπάρχουσιν εν εκάστη
Εκκλησία, η μία εφ' ής τίθεται
ο νιπτήρ (τράπεζα νιπτήρος)
~~[illegible]~~ μεγάλης [illegible]
εκ μαρμάρου, η δε εφ' ής τίθεν-
ται δι' αι τελεταί του αγιασμού
των υδάτων και της ~~[illegible]~~ ευλογίας
των άρτων 1.

F εκτός της αγίας τραπέζης

24. Ιεροί κώδωνες, δι' ών προσκα-
λούνται οι πιστοί εις έναρξιν
της θ. ακολουθίας και κοινής
λατρείας. F2 Εκτός των ιερών
κωδώνων και αρχαίον ξύλ-

---

1. Ωσαύτως έχει [illegible] [illegible]
και [illegible] [illegible] εν ώ
τίθεται ο σίτος, ο οίνος, το
έλαιον εν τη αρτοκλασία των
άρτων, ει μόνον και [illegible]
[illegible] ταύτα εν τη Εκκλησία
τα παραμένοντα.

κ. 2.
F οι ιεροί κώδωνες παρεδέχθησαν
εν τη [illegible] σήμαντρα του [illegible]
διά τούτο επί της εποχής
των [illegible] [illegible]
της [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
δια [illegible] προσκαλούντας
~~[illegible]~~ εν τη Εκκλησία τι ~~[illegible]~~
[illegible] των πιστών.

βις, ἐν ᾗ ἔθος εἰκονίζονται ὁ Σταυ-
ρός, ἐν ᾧ τὸ σταυρικὸν πάθος
τοῦ Ἰ.Χ. δηλαδὴ εἰκόνες καὶ
κατάλληλα. Ἐν τῇ ἁγ. Γραφῇ
θέτεις ὅπως ἐξαγιάζηται ὁ το-
πεῖ ἐν αὐτῇ ἡ ἑορτὴ ἐν ᾗ
ἡ Κυριακὴ σεπτὴ ἑορτὴ κα-
λεῖ τοὺς πιστούς.

25. ὁ Ἐπιτάφιος. ἐφ' οὗ εἰκο-
νίζεται νεκρὸν ἐξηπλωμένον τὸ
σῶμα τοῦ Ἰ.Χ. ἐκτιθέμενον
εἰς προσκύνησιν τῶν πιστῶν Ι.
κατὰ τὴν ἁγ. ἡμ. Μεγ. Παρασκευή.

Σημ. Περὶ τοῦ κοινοῦ —

1. Ἐπιτάφιος ἐφ' οὗ ~~τὸ~~ ἐκτάδην τοῦ σώματος
Ἰ.Χ. εἰκονίζονται ἱερὰ πρόσωπα
αὐτὸν ἐκ ξύλου [illegible].

Περὶ τοῦ κοινοῦ Παγκαρίου λεγομένου ἐφ' οὗ γίνεται
ἡ πώλησις τοῦ κηροῦ ὅστις ~~τοιοῦτος~~ λεγόμενος καθιστᾷ
τοῦτο καὶ μνημονεύομεν ὅτι ἡ προσφορὰ
[illegible] ἀπηγορεύθη τῇ Κυριακῇ, ἐν τῷ ~~[illegible]~~ σχήματι
χρηματικῷ ἀναμιγνύεσθαι ~~[illegible]~~ λογαριασμοὺς ~~[illegible] τῇ Κυριακῇ~~
[illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] Κυριακὰς· [illegible]

Περί του ποιητού Παγκαρίου λέγομεν [illegible] ου γίνεται

ή εύρησις του ποιητού [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible]

τούτο και [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

κανόνας [illegible] την ποίησιν [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible]

[illegible] [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] ~~[illegible]~~

[illegible] [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible].

§ 6ʹ Ἄμφια

~~XIV~~. § Ἄμφια. (τῶν ἱερῶν σκευῶν.

1. Κατασάρκιον. ὀθόνη δι' ἧς περιβάλλῃ ὁ Ἀρχιερεὺς τὸ μάρμαρον τῆς ἁγ. Τραπέζης ὑπενθυμίζει δὲ ἡμῖν τὴν ὀθόνην δι' ἧς περιετύλιξαν τὸ σῶμα τοῦ Ι. Χ.

2. Ἐνδύτιον. Τὸ πολυτελὲς ἐξωτερικὸν ἔνδυμα τῆς ἁγ. τραπέζης.

3. Ἱερὸν ἀντιμήνσιον (ἀντὶ mensa = ἀντὶ τραπέζης.) οὗ ἄνευ ὁ ἱερεὺς δὲν δύναται νὰ ἐκτελέσῃ τὸ μυστήριον τῆς θ. Εὐχαριστίας.

Τοῦτο ἐγκαινιασμένον ὑπὸ τοῦ Ἀρχιερέως ἢ μαρτυρικῶν ἁγίων λειψάνων ἐν ταῖς ἄκραις αὐτοῦ ἐρραπτομένων, ~~ὅτι καθὸ ἐπὶ τῶν τάφων τῶν μαρτύρων ἐτελεῖτο [illegible] τὸ μυστήριον τῆς θ. Εὐχαριστίας~~ θεωρεῖται ὡς τὸ κατ' ἐξοχὴν ἱερὸν μανδήλιον, ἢ ~~ἀφ~~ κατ' ἐξοχὴν φορητὴ ἁγία τράπεζα (altare portatile) ἐφ' ἧς δύναται νὰ τελεσθῇ ἡ θ. λειτουργία.F Ἐπ' αὐτοῦ εἰκονίζεται τὸ σῶμα τοῦ Ι. Χ. ἢ φέρεται ἐπ' αὐτοῦ τὸ ὄνομα

F εἰς μήπω ἐγκαινιασθείσας ἐκκλησίας καὶ ἐξωκκλήσια, εἰς στρατόπεδα ἢ κατ' ἀνάγκην ἐφ' οἴκου.

λέγεται τί ἡ [illegible] ὁ Θεὸς ἀπ-
[illegible]. F) — τὸ αὐτὸ ἀπο-
τίθεται τὸ ὄνομα τοῦ Ι. Χ.
ν' [illegible] ἀντὶ τούτου τὸ ὄνομα
τοῦ Ἀρχιερέως, ὁ χρόνος

F καὶ μόνο [illegible] [illegible]
καὶ ἐξακολουθεῖ [illegible], καὶ στρατόπεδα
ν' κατ' ἀνάγκην εἰς οἶκον.

καθ' ὃν τοῦτο καθιερώθη.
¹F 4.

~~5~~. Κάλυμμα τοῦ ἁγίου ποτηρίου

~~6~~. Κάλυμμα τοῦ ἁγ. δίσκου. ²F

~~7~~. Ἀήρ. κάλυμμα ~~ἀμφοτέρων~~ ἐπιτιθέμενον ἐπὶ ἀμφοτέρων τῶν ἁγίων δώρων. καλεῖται δ' οὕτως ~~1~~ διότι [illegible] τῷ ἀέρι [illegible] τοῦ τὰ [illegible] ἐν τοῖς θ. δώροις ~~2~~ διότι ὡς ἀὴρ περικαλύπτει τὰ ὑπ' αὐτὸν τίμια δῶρα.

7. Κάλυμμα τῆς θ. Μεταλήψεως δι' οὗ οἱ ἱερεῖς περικαλύπτουσι τὸ ἅγιον ποτήριον μεταλαμβάνοντες καὶ συγκρατοῦσι τὰ ἑαυτῶν [illegible] ~~[illegible]~~ τοῦ [illegible] χείλη μετὰ τὴν θ. μετάληψιν.

¹F 4. ~~Εἰλητόν~~. Λευκὸν ἐκ λινοῦ μανδήλιον ἢ ὀθόνη ~~[illegible]~~ ἐν ᾗ περιελίσσεται τὸ ἱερὸν ἀντιμήνσιον. # ~~[illegible]~~ Κατὰ τοὺς ἀρχαιοτέρους δὲ χρόνους ἐγίνετο ἓν καὶ τὸ αὐτὸ μὲ τὸ ἀνώτερον ~~κατασάρκιον~~ καὶ τὸ corporale ~~[illegible]~~ δηλ. τὸ ~~corporale~~ δι' ἔργου [illegible] [illegible] Ἐκκλ. ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ σημερινὸν ἀντιμήνσιον καθόσον ἐπὶ τοῦ corporale τούτου ~~[illegible]~~ τίθενται τὰ θ. δῶρα, τὰ ἅγια ~~[illegible]~~ 1.

ὅπερ οἱ ἄθμηνοι κυρίως χρησιμεύει ὡς ἁγ. τράπεζα (= τὸ λατ. altare portatile.)

²F. Ἀμφότερα ταῦτα ἔχουσι σχῆμα σταυροῦ (σχ.) ὅπως τὰ δύο καλύμματα ἔχοντα τοῦ σταυροῦ τύπον ἐξαγιάζουσι τὰ θεῖα ταῦτα καὶ [illegible] σκεύη.

~~F Η [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]~~
~~corporale~~

---

1. Ἐν παραγνωρίσει [illegible] ἐπὶ τοῦ [illegible] [illegible] [illegible] εἰλητὸν τοιαύτης [illegible] ὀθόνης [illegible] τὸ ἱερὸν ἀντιμήνσιον [illegible] [illegible] [illegible] ἀντιμήνσιον, [illegible] [illegible] τὸ

~~Ἡ [illegible] ἔχει καλὴ τελεία~~

~~[illegible]~~

1. Αἱ παρατηρήσεις, ἰδὲ
τὰ τοῦ πολλοῦ κόσμου ἐλλείψεις του-
αὐτῆς [illegible] ὀρθότης τὰ [illegible]
αἰσθημάτων παρ' ἄλλοις, ἐκφράζουν τινὰ
τὰ αἰσθήματα, ἀλλ' ἀπλῶς τὸ
αὐτό. Τὴν χρῆσιν τοῦ ἐλλειπτικοῦ
ἔχει με μόνο τὴν διάθεσιν

Ἐλλείψεις μουσικῆς [illegible] ἡ Ρωσ. Ἔχει
τὸ τοῦτο [illegible] φέρει τὴν ἔνδειξιν χρώματος.

§ 7. Ἱερατικὴ στολή.

α/. Ἐν τῷ συνήθει βίῳ.

Κατ᾽ ἀρχαῖον ἔθος οἱ κληρικοὶ ἐν τῷ συνήθει βίῳ, διετήρησαν τὸν ἀρχαῖον μακρὰν φιλοσοφικὸν τρίβωνα εἰς ἔνδειξιν τῆς ἀπὸ τῆς κοσμικῆς πολυτελείας ἀποχῆς καὶ τῆς ἐν γ. λ. σεμνῆς αὐτῶν πολιτείας.[1]

Τὴν στολὴν δὲ ταύτην ~~μακρὰν λέξει~~ ἡ μετριοφροσύνη τῶν κληρικῶν καὶ ἰδίᾳ ἡ ταπεινότης τῶν μοναχῶν ἀπεκάλεσε Ράσα (= ράκη ἐκ τοῦ ῥάσσω = ῥήγνυμι].

~~Ἐπὶ τῆς κεφαλῆς δὲ φέρουσι τὸ καμηλαύχιον [= κάλυμμα τοῦ αὐχένος]~~

Τὸ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς δὲ κάλυμμα καλεῖται καλυμμαύχιον [= κάλυμμα τοῦ αὐχένος.]

---

[1] Τοιοῦτον τρίβωνα γνωστὸν ἐφόρει ὁ ἅγιος Ἰουστῖνος ὁ φιλόσ. ὁ μάρτυς ~~ἀπολογητὴς~~ ὁ σπουδαῖος ἀπολογητὴς τοῦ β´ αἰῶνος.

8. Ποιμαντική ράβδος.
9. Εγκόλπιον.
10. Σταυρός.
11. Μίτρα.
12. Μανδύας αρχιερατικός.
13. Επανωκαλύμμαυχον.

Σημ. Ταύτα φορεί λειτουργών του μανδύου εξαιρουμένου όστις φορείται μικρόν προ της ενάρξεως της θ. λειτουργίας [illegible] ερχόμενος. Εν συνήθεσι ημέραις αντί της Μίτρας ο Αρχιερεύς φορεί το επανωκαλύμμαυχον. Οι μετά του Πατριάρχου συλλειτουργούντες αρχιερείς φέρουσι μόνον επανωκαλύμμαυχον του Πατριάρχου μόνου φέροντος την Μίτραν.
Κοινά ενδύματα και εις τους τρεις βαθμούς της ιερωσύνης υπάρχουσι το στιχάριον και τα επιμάνικα. 7. [illegible]
Μεταξύ του βαθμού του πρεσβυτέρου και του Επισκόπου υπάρχουσι μεσάζοντες τινές βαθμοί εις ους δίδεται η άδεια να φέρωσι
~~ού χάριν οι τούτοι έχουσι~~
~~[illegible] να φέρωσι και το~~
επιγονάτιον ή σταυρόν
Το επανωκαλύμμαυχον και ο μανδύας ~~είναι ενδύματα~~ εισί μοναχικά ενδύματα
διαφέρει όμως ο αρχιερ. μανδύας του μοναχικού καθ' ότι ~~ούτος είναι~~ ο μοναχικός μανδύας είναι απλούς άνευ [illegible] και μέλας, ενώ ο του αρχιερέως είναι εκ βύσσου. Ποικίλη και μετά επι-
[illegible]

οἱ ἱερεῖς τῆς ἱερατ. αὐτῶν φορεσιᾶς ἐνδυόμενοι, εὐλογοῦσιν ἕκαστον ἔνδυμα κατέχοντες κλαδὶ αὐτήν, ἀσπάζονται δὲ ταῦτα διὰ τοῦτο καὶ τελευταῖον σεβασμοῦ διὰ τὰ ἱερὰ ταῦτα ἄμφια τῆς ἱερωσύνης.

Τὰ ἐνδύματα τοῦ λαικοῦ εὐλογεῖ ὁ ἱερεύς, αὐτὸς δὲ εὐλογεῖ μόνον τὰ τοῦ ~~[illegible]~~ ἐνδύματος [illegible] αὐτάς.

Τὸ φαιλώνιον μέχρι τῆς ἁλώσεως τῆς Κ/λεως (1453) ἔφερον καὶ οἱ αὐτοὶ ἐπίσκοποι ἀντὶ σάκκου,[1] καὶ διέκρινον μόνον τοῦ φαιλωνίου τῶν πρεσβυτέρων τὰ ἐπισκοπικὰ φαιλώνια ἔφερον σταυρούς (πολυσταύρια φαιλώνια.) ~~Πρὸ τῆς ἁλώσεως τῆς Κ/λεως (1453)~~

Ὁ Σάκκος ἦν ~~[illegible]~~ προνομιοῦχον ἔνδυμα τοῦ Αὐτοκράτορος, πρὸ τῆς ἁλώσεως δὲ τῆς Κ/λεως (1453) μόνῳ τῷ ~~ἐπισκόπῳ~~ Πατριάρχῃ Κ/λεως ἐδόθη τὸ προνόμιον ὅπως φέρῃ τοῦτον κατὰ τὰς τρεῖς μεγάλας ἑορτὰς τοῦ ἔτους, ἤτοι ἐν τῇ ἑορτῇ

α/. τῶν Χριστουγέννων.
β/. τῆς τοῦ Πάσχα ⸍
γ/. τῆς Πεντηκοστῆς.

Μετὰ ταῦτα ~~δὲ ἐδόθη~~ τὸ προνόμιον τοῦτο δὲ εἰς [illegible] τοὺς Μητροπολίτας μετέπειτα βαθμηδὸν καὶ εἰς τοὺς λοιποὺς ~~τοὺς~~, [illegible] τῶν ἐπισκόπων ἔνδυμα.

---

[1] Μόνον ἐν Ῥωσσίᾳ οἱ ἐπίσκοποι ἀντὶ σάκκου ἔφερον φαιλώνια μέχρι τῆς ἐποχῆς τοῦ Μ. Πέτρου.

~~Πρὸ τῆς ἁλώσεως τῆς Κ/λεως~~
περὶ τοῦ ἔτους ἔφερε τὸν Σάκκον

1. Ὁ σάκκος ὁ Ῥωσσικὸς εἰς ἐπισκόπους
ἐπὶ σάκκου [illegible] [illegible] [illegible]
τῆς [illegible] τοῦ Μητροπολίτου.

~~Πρὸ τῆς ἁλώσεως τῆς Κπλ~~
περὶ τοῦ ἔτους ἐφόρει τὸν σάκκον
ὁ Πατριάρχης, κατὰ τὰς ἑορτὰς τῶν
· 2 ·
~~Χριστουγέννων, τῆς Πεντηκοστῆς~~ καὶ τοῦ ~~Πάσχα~~.

Μητροπολῖται μεγάλοι
βαθμηδὸν δὲ καὶ ὅτι κοινὸν
~~τὸ~~ [illegible] τῆς [illegible]
ἔνδυμα.

§ 8. Σημασία τῶν ἱερατικῶν ἐνδυμάτων.

Τὸ Στιχάριον. [Διὰ τὰς ἐρυθρὰς στίχας, (συνήθως δὲ) τὸ πάλαι ~~λευκὸν~~ ἀκόρρατον ἡ ἔνδυσις ὅτι διὰ τοῦ αἵματος τοῦ Ι.Χ. ἐκαθαρίσθημεν.] ~~σημαίνει~~, καὶ τὸ πλεῖστον λευκὸν ὄν, ἢ σημαίνει τὸ καθαρὸν καὶ ἀμόλυντον τῆς ἱερωσύνης ἢ τὴν ἐκ τούτου πνευματικὴν τοῦ ἱερέως ἀγαλλίασιν. ἀναλογεῖ δὲ πρὸς τὸν ποδήρη χιτῶνα τῶν ἀρχαίων.

Ὀράριον [ἐκ τοῦ os oris τὸ στόμα ~~λέγεται~~ τὸ πάλαι τοῦτο δὲ ἦτο ὀθόνη ὁ διάκονος ἐσπόγγιζε τὸ ποτήριον τοῦ πιστοῦ ἣν ἐκράτει ὁ διάκονος καὶ δι' ἧς ~~ὁ διάκονος~~ ἐσπόγγιζε τὸ στόμα τῶν μεταλαμβανόντων 1.] Τοῦτο κατὰ τὸν θεῖον Χρυσόστομον σημαίνει τὰς πτέρυγας τῶν ἀγγέλων ἐπειδὴ οἱ διάκονοι ὡς οἱ ἄγγελοι διακονοῦσιν ἐπὶ τῆς γῆς τὸν βασιλέα τῆς δόξης, διὰ τοῦτο ~~καὶ~~ οἱ ἀρχαῖοι ~~..~~ ἐπὶ τοῦ ὀραρίου ~~γράφεται~~ ἔγραφον τοὺς

---

1. Διὰ τοῦτο καὶ ἡ ἐν Λαοδ. σύνοδος καν. 22.23. ἀπαγορεύουσιν ὅπως ἱερεῖς φορῶσι τοῦτο, ἐπειδὴ φαίνεται τουτέστιν αὐτοὶ δὲν ἔχουσι ~~..~~ τὸ διακόνημα σπογγίζειν τοῦ πιστοῦ, τὸ ἅγ. ποτήριον. Ἄλλοι παράγουσι τοῦτο ἐκ τοῦ ὥρα, ἐγράφουσι ὡράριον, ἑρμηνεύοντες ὅτι ~~[illegible]~~ ὁ διάκονος δεῖ τηρεῖν δηλαδὴ τὰς διακονικὰς ὥρας

---

1. Διὰ τοῦτο καὶ ἡ ἐν Λαοδ. σύνοδος καν. 22.23. ἀπηγόρευσεν ὅπως ὑπηρέται τοῦτο, ἵνα φαίνηται τοιοῦτοι αὐτοὶ δὲ ἔχωσι τὸ διακόνημα ἐστιν δηλοῦσι τοῖς πιστοῖς τὸ ἁγ. ποτήριον. Εἶτα παραγγέλουσι τοῦτο ἐπὶ τοῦ ὤμου, ἐγείρουσι ὠράριον, ~~[illegible]~~ ἑρμηνευτικῶς ὁ διάκονος δεῖ τοῦτον δηλοῖ καὶ διαφόρας ὥρας τῆς προσευχῆς ἐν τῇ Θ. λειτουργίᾳ.

καὶ ~~ε~~ ἐπινίκιον ὕμνον, ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος.

Ἐπιτραχήλιον. (ἐπὶ τοῦ τραχήλου) ἢ Περιτραχήλιον (περὶ τὸν τράχηλον) τοῦτο σημαίνει τὴν ἐκ θεοῦ τῇ ἱερωσύνῃ ἐπιχεομένην χάριν τοῦ ἁγ. Πνεύματος, ὑπομιμνήσκει δὲ ~~(ἔθιμον τοῦ σταυρὸν φέρον~~ F τὰ δεσμὰ καὶ τὸ ξύλον τοῦ Ι.Χ. 2.

Ἐπιμάνικα. Ταῦτα σημαίνουσι τὴν ἰσχυρὰν τοῦ Θεοῦ δύναμιν ἥτις ἐνισχύει τὰς χεῖρας τῶν ἱερέων πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν ~~ἀχράντων~~ ~~τῶν~~ θ. μυστηρίων, διὰ τοῦτο ὅταν ὁ ἱερεὺς ~~[illegible]~~ φορῇ τὸ δεξιόν, δοξολογεῖ μετὰ τοῦ Μωϋσέως (Ἔξοδ. ιε΄. 6-7) τὴν ἰσχυρὰν δεξιὰν τοῦ

Ἐὰν παρά τισι τῶν κατὰ τόπους Ἐκκλησιῶν, οἱ τὰ ἱερὰ ὑπηρετοῦντες παῖδες φέρουσιν ὀράριον σταυρωτόν, τοῦτο οὐδόλως εἶναι παράβασις τοῦ αὐστηροῦ κανόνος, πρῶτον διότι τὸ ὀράριον δὲν ἔχει πλέον τὴν ἀρχικὴν ἐκείνην σημασίαν ἣν εἶχεν ἐπ' ὄψιν ἡ ἐν Λαοδ. Σύνοδος, εἶτα διότι ~~παρὰ τοῖς παισί~~ εἶναι γνωστὴ ἄλλως παίδων κόσμος, ἀξιουμένων τῆς ἐν τοῖς ἀδύτοις [illegible].

2. Καὶ αὐτοὶ οἱ νεώτεροι οἱ κατωτέρω (τοῦ αὐστηροῦ ἑρμηνευταὶ τῆς θ. λειτουργίας) τοῦ ἐπιτραχηλίου κατὰ ~~την~~ (σημαι-

ΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΛΑΜΠ

ὑψίστου, ἐφ' ᾧ καὶ τὸ ἀριστερὸν τα-πεινοῖ ἑαυτὸν μετὰ τοῦ Δαβὶδ (Ψαλμ. 118. 73.) ὅτι αὐτὸν αἱ χεῖρες τοῦ ὑψίστου ἐδημιούργησαν.

Κατ' ἄλλους ταῦτα δεσμά τε ὑπομιμνήσκουσιν ἡμᾶς τοὺς ἐν ταῖς χερσὶ δεσμοὺς τοῦ Ι.Χ. ~~δε~~ οὓς δέσμιος ἐδέχετο κελευόμενος ὑπὸ τοῦ Πιλάτου.

Ζώνη. Αὕτη σημαίνει ὅτι ὁ ἱερεὺς δι' ταύτης περιζώννυται τὴν δύναμιν τοῦ ἁγ. πνεύματος ~~[illegible]~~ δι' ἧς ἐνδυναμοῦται εἰς τὰ στάδια τῆς ἀρετῆς καὶ τοῦ [illegible] βίου. (Ἐφεσ. ς'. 14. πρβλ. καὶ τὰ λόγια τοῦ Ι.Χ. Λουκ. ιβ'. 35.) Ψαλμ. 17. 33-34.

Ἐπιγονάτιον (ἐπὶ τοῦ γόνατος.) ~~Ὑποκάτωθεν~~ ~~[illegible]~~ τοῦτο διδόμενον τοῖς βαθμοῦ ἔχουσι πρεσβυτέρους ~~ἐπὶ~~ τὰ ὑπὲρ τοῦ ποιμνίου φροντίδων αὐτῶν σημαίνει τὴν ἐν τῷ ἁγ. Πνεύματι πνευματικὴν αὐτῶν ὑπεροχήν τε καὶ δύναμιν, ἀντιποιεῖ δὲ καὶ τὸ ξίφος τῆς ~~πν~~ ~~[illegible]~~ πνευματικῆς ἐξουσίας.

Ἀνοικτὴ καὶ εὐθραστος ~~καὶ~~ εἶναι ~~τὸ ἄλλο~~ ~~τὸ καὶ σχῆ~~ [illegible] τοῦ ~~σχήματος~~ τούτου λεγομένης. Ψ. 44. 33.[1]

---

[1] Κυρίως τὸ τάγμα τοῦτο ~~π~~ ἐδίδοτο ὑπὸ τῶν Αὐτοκρατόρων εἰς τοὺς ὑπουργικούς τε

νῦν τὸ ἐπιγονάτιον ἐν Ῥωσσίᾳ δὲ δίδει ~~ἀπο-τ~~ ἢ ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἀλλ' ὁ Αὐτοκράτωρ ἢ συστάσει τῆς Ἱερ. Συνόδ. Ἀφ' ἑαυτοῦ δὲ ἡ Ἱερ. Σύνοδος δίδωσι φ. 44. 33. 1.

---

1. Κυρίως τὸ τάγμα τοῦτο ~~π~~ [illegible] ὑπὸ τῶν Αὐτοκρατόρων εἰς τοὺς ὑπουργικοὺς τὰ ἀξιώματα φέροντας ἐν τούτῳ δ' [illegible] τῆς ὑπηρεσίας ἔγγραφα. Διὰ τοῦτο καὶ νῦν τὸ ἀπονεμόμενον ἐν Ῥωσσίᾳ δὲ [illegible] ~~[illegible]~~ ἡ ἀρχὴ [illegible] ἀλλ' ὁ Αὐτοκράτωρ· συντάσσει καὶ ἀρχ. [illegible].

Ἀφ' ἑαυτοῦ δὲ ἡ ἀρχ. [illegible] δίδωσι [illegible] ἄλλα [illegible] δεξιὰ [illegible] Paliza.

Φαιλώνιον. ἢ φαινόλιον (~~φαινό-~~ ~~λη~~) (= τῷ λατ. paenula).

Τοῦτο σημαίνει τὴν δικαιοσύνην ~~τοῦ~~ ~~[illegible]~~ ἥτις περιάπτει καὶ καλύπτει τοὺς ~~Δ~~ ἱερεῖς οἱ ὑπ' αὐτοῦ χειροτονη-θέντες καταδιώκουσιν. (Ψαλμ. 131. 9).

Ἕτεροι ἑρμηνευταὶ τῆς Θ. Λειτουργίας λέγουσιν ὅτι τοῦτο σημαίνει τὴν πορφυρᾶν χλαμύδα δι' ἧς οἱ Ἰουδαῖοι ἐνέδυσαν τὸν Ι.Χ. ~~καὶ~~ ~~οἱ Ἰουδαῖοι ἐμπαίζοντες~~ (Ἰωαν. θ: 27).

Σάκκος. Τὸ κατ' ἀρχὰς πολύτιμον Αὐτοκρατορικὸν ἔνδυμα ὅπερ ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ ~~τοῦτο ἔνδυμα~~ ἡ μετριοφροσύνη τῶν ἀρχιερέων (ἐπαισχυνθεῖσα οὕτως) κατ' ἀναλογίαν ~~περὶ~~ τοῦ Ἰουδαϊκοῦ σάκκου ὅστις ~~ὅπερ~~ ἦν ἔνδυμα μετανοίας. [Ἡσ. γ: 24. κ: 2.] Ἔχει δὲ τὴν αὐτὴν σημασίαν ἣν καὶ τὸ φαιλώνιον. Ἴδε §

Ὠμοφόρον ἢ Ὠμοφόριον. Διακριτικὸν ἔνδυμα τοῦ ~~ἀξιώματος τῆς~~ ἀρχιερατικοῦ ἀξιώματος, σημαίνει δὲ τὸ πλανηθὲν πρόβατον ὅπερ ὁ Ι.Χ. εὑρὼν ἀνέλαβεν ἐπὶ τῶν ἰδίων ὤμων.[1]

---

[1] Τὸ πάλαι κατεσκευάζετο τοῦτο ἐξ ἐρίου προβάτου σαφεστέραν τοῦ πράγματος ~~πα-~~ ~~ράστασιν~~ σημασίαν.

ὁ Σταυρός. Τοῦτο κρατεῖ ἐπὶ τοῦ στήθους αὐτοῦ ὁ ἀρχιερεὺς εἰς ἔνδειξιν ὅτι αἴρει τὸν σταυρὸν τοῦ Ι.Χ. καὶ ἀκολουθεῖ αὐτῷ κατὰ τοὺς λόγους τοῦ Ι.Χ. «ὅστις θέλει ὀπίσω μου ἐλθεῖν . . .»

Ἐγκόλπιον. ~~ὡς τὸ~~ καὶ τοῦτο κρατεῖ ἐπὶ τοῦ στήθους αὐτοῦ ὁ ἀρχιερεὺς εἰκονίζεται δ' ἐπ' αὐτοῦ ὁ Ι.Χ. εἰς ἔνδειξιν ὅτι οὗτος βασιλεύει ἐν τῇ καρδίᾳ καὶ ταῖς πράξεσιν αὐτοῦ.

Μίτρα. Στέμμα τῶν Βυζαντινῶν αὐτοκρατόρων ὅπερ ἐκκλησιαστικῆς εὐπρεπείας καὶ δόξης ἕνεκεν ~~ἐπ~~ ἐδόθη τοῖς ἀρχιερεῦσιν εἰς ἔνδειξιν ὅτι ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἀνωτάτης αὐτῶν ἱεραρχικῆς δικαιοδοσίας καὶ ἐξουσίας.

Ποιμαντικὴ ῥάβδος. σύμβολον τῆς ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας τοῖς ἀρχιερεῦσι δοθείσης ἐξουσίας τοῦ ποιμαίνειν τὸ πνευματικὸν αὐτῶν ποίμνιον. Φαίνεται δ' ὅτι ἐδόθη τοῖς ἀρχιερεῦσι κατ' ἀναλογίαν τοῦ αὐτοκράτορ. σκήπτρου, ὡς ἡ Μίτρα τοῦ αὐτοκρ. στέμματος

Μανδύας. μεγαλοπρεπὲς ἔνδυμα κατ' ἀναλογίαν τῆ βασιλικῆ ἐφαφγίδι τῆς καὶ τὸ χρῶμα καὶ σχῆμα φέρει. ὑπεμφαίνει δὲ τὴν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ βασιλικὴν τοῦ ἀρχιερέως ἐξουσίαν[1]. οἱ δὲ ἐπὶ τοῦ μανδύου ποταμοὶ (στολίδες) κατά τινας ἑρμηνευτὰς τῆς Θ. Λειτουργίας σημαίνουσι τοὺς λόγους τοῦ Ι.Χ. Ἰωαν. ζ'. 38.

Ἐπανωκαλυμμαῦχον. (ἐπάνω τοῦ καλυμμαυχίου.) καθαρῶς μοναχικὸν ἔνδυμα ὅπερ ἔφερον ~~οἱ~~ ~~τῶν πρώτων~~ τὸ πάλαι οἱ ἐν Θηβαΐδι τῆς Αἰγύπτου πολυάριθμοι μοναχοί. Τοῦτο δὲ σημαίνει τὴν περικεφαλαίαν τοῦ σωτηρίου καὶ τῆς πίστεως. (πρβλ. Α'. Θεσσ. ε'. 8. Ἐφεσ. ς'. 17.)

---

1. Ὁ Μανδύας μέχρι τοῦ 1382 ἦτο ἀποκλειστικὸν ~~σ[illegible]~~ προνόμιον τῶν Μητροπολιτῶν, ~~ἀλλ~~ ἔκτοτε δ' ἔφερον αὐτὸν καὶ τοὺς Βυζ. αὐτοκράτορας παρρουσιάζοντες.

Μεταξὺ τῶν ἀρχιερατικῶν ἐνδυμάτων πρέπει νὰ καταταχθῇ καὶ ἡ σινδών· ἦτο λευκὸν ἔνδυμα ἐπιρριπτόμενον ἐπὶ τοῦ σάκκου ὅτε ὁ Ἀρχιερεὺς ἐνεκαίνιζε νέαν Ἐκκλησίαν, σημαίνει δὲ τὴν νεκρικὴν σινδόνα δι' ἧς περι-

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΛΑΜΠΑ

Μεταξύ των αρχιερατικών ενδυμάτων περιέχεται και κατ' εξοχήν και η σινδών ήτοι λευκόν ένδυμα επιτιθέμενον επί του σάκκου ότι ο Αρχιερεύς εμφανίζεται νέος Χριστός σημαίνει δε την νεκρικήν σινδόνα δι' ής ετύλιξαν τον Ι.Χ. εν τω τάφω F ιδέ [illegible] τόπος [illegible] [illegible] ~~[illegible]~~.

41

§ 9. Ἱερατικὰ πρόσωπα.

Οἱ βαθμοὶ τῆς ἱερωσύνης εἰσὶ τρεῖς, ὁ τοῦ διακόνου ὁ τοῦ πρεσβυτέρου καὶ ὁ τοῦ Ἀρχιερέως, εἰς ἧττον οἱ τρεῖς οὗτοι βαθμοὶ ὑποδιαιροῦνται εἰς ~~τάξεις~~ μεσαζούσας τάξεις χάριν τῆς ἐκκλ. εὐκοσμίας, καὶ διοικήσεως. ἔχουσιν δὲ οὕτως.

Α'. ἀνωτέρα τάξις.

1. Πατριάρχης. [ἀρχὴ πατριᾶς ἢ ἄρχων πατέρων.] ὁ ἀνώτατος ἄρχων μεγάλης ἐκκλ. διοικήσεως. Ἡ ἀνατ. ἐκκλ. ἔχει τοιούτους νομίμους πατριάρχας.

    α'. τὸν Κ/πόλεως τὸν καὶ οἰκουμενικὸν F λεγόμενον. F Πατριάρχην

    β'. τὸν Ἀλεξανδρείας.

    γ'. τὸν Ἀντιοχείας καὶ 1.

    δ'. τὸν Ἱεροσολύμων.

2. Μητροπολίτης. [μήτηρ-πόλις] ὁ ἐπίσκοπος τῆς πρωτευούσης πόλεως ~~μεγάλη~~ ἔθνους [ὡς ὁ Ἀθηνῶν ἐν Ἑλλάδι] ἢ μεγάλης διοικήσεως [ὡς ὁ Σμύρνης, ὁ Κρήτης. κλ.]

3. Ἀρχιεπίσκοπος. ὁ ἄρχων ἐπίσκοπος μεγάλης παροικίας.

4. Ἐπίσκοπος. ὁ διευθύνων μικροτέραν τοῦ ἀρχιεπισκόπου παροικίαν.

Σημ. Πάντες οὗτοι εἰσὶν ἐκ τοῦ τάγματος τῶν μοναχῶν.

---

1. Περὶ τοῦ [illegible] τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ

μοναχῶν.

---

1. Πρό τοῦ σχίσματος τοῦ Κηρουλαρίου ἡ Ρώμη ἐδέχετο καὶ σήμερον παραδέχεται.

Β! δευτέρα τάξις.

1. Ἀρχιμανδρίτης. [ἄρχων μάνδρας = μοναστηρίου· κυρίως ἄρχων περιπεφραγμένου μέρους ἐν ἐρήμοις ἢ ἐν σπηλαίοις, ἐν ᾧ τὸ πάλαι ἔζων οἱ μοναχοί.] διευθυντὴς μικροῦ τμήματος τοῦ μοναστηρίου.

2. Ἡγούμενος. [ἡγεῖσθαι] ὁ διευθυντὴς τοῦ ὅλου μοναστηρίου.

Σημ. ~~ὅτε ἀρχιμανδρίτης καὶ ἡγούμενος~~ Ἀμφότεροι οὗτοι εἰσὶ μοναχοί.

3. Πρωτοπρεσβύτερος. ὁ πρῶτος μεταξὺ τῶν ἐγγάμων ἱερέων.

4. Ἱερεὺς ἢ Πρεσβύτερος. ὁ ἁπλοῦς ἱερεύς.

5. Ἱερομόναχος. ὁ μοναχὸς ἱερεύς. #

Γ! τρίτη τάξις.

1. Πρωτοδιάκονος ἢ Ἀρχιδιάκονος. ὁ πρῶτος τῶν διακόνων.

2. Ἱεροδιάκονος. ὁ μοναχὸς διάκονος.

3. Διάκονος. ὁ ἁπλοῦς ἔγγαμος διάκονος. #

#. Ἕτεροι δὲ

Κατὰ τῶν ἀνωτέρω βαθμῶν ὑπάρχουσι ~~ὑπάρχουσι~~ καὶ μικρότερα ἔτι ἀξιώματα ἐκτὸς τοῦ βαθμοῦ τῆς ἱερωσύνης· ταῦτα εἰσὶν ὁ βαθμὸς τοῦ ὑποδιακόνου, τοῦ ἀναγνώστου, τῶν λαμπαδούχων, τῶν ψαλτῶν, τῶν κανοναρχῶν κτλ. — ἀξίαι καὶ ἐκ τοῦ ἱεροῦ ὅπερ [illegible]

[illegible]

ψάλται τῶν κακοτέρχαι ση. ἀδύνη [illegible] τοῦ ἔργου ὅπερ ἔδωσα.
ἀπροσπρέπαιο.

Ἕτεροι δ' ὀνομάζονται κατὰ τ' ὀνόματα τῶν [illegible] ἔργων

§. 10. Ἐκκλησιαστικὴ ὑμνολογία καὶ ὑμνογράφοι.

Ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων οἱ πρῶτοι χριστιανοί, ἐκτὸς τῶν ψαλμῶν τοῦ Δαβίδ, ἐφ' κοινῇ προσευχῇ συνερχόμενοι ἔψαλλον ~~καὶ~~ ἄλλους ὕμνους χριστιανικούς ~~καὶ ᾠδὰς πνευματικάς, ὡς τοῦτο καὶ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἀποστ. Παύλου παρατηρούμενον~~ (Ἐφεσ. ε΄. 19. Κολ. γ΄. 16.)

ἔργων ἅτινα ἡ Ἐκκλησ. διοίκησις αὐτῷ ἀνέθετο. π.χ.

Ἔκδικος (ἢ τοῦ [illegible]) ὁ πρὸ τῶν πολιτικῶν δικαστηρίων τὰς ἐκκλησιαστικὰς ὑποθέσεις ὑπερασπιζόμενος.

Οἰκονόμος. ὁ φροντίζων περὶ τῆς ἐκκλ. περιουσίας.

Σακελλάριος = ὁ φροντίζων περὶ τῆς ἐκκλ. εὐκοσμίας καὶ τάξεως.

Πρωτοσύγκελλος. (συν - κελλίον = πρῶτος συγκάτοικος.) ~~καὶ~~ συγκατοικῶν μετὰ τοῦ ἀρχιερέως φροντίζει περὶ τῶν ἰδιωτικῶν ὑποθέσεων τῶν χριστιανῶν.

Χαρτοφύλαξ. (χάρτην φυλάσσω) ὁ γραμματεὺς τοῦ ἀρχιερέως σφραγίζει ἢ συνυπογράφει μετὰ τοῦ ἀρχιερέως ~~κα~~ τὰ ἐξερχόμενα ἔγγραφα τῆς ἐπισκοπῆς.

Ἀρχαιότατοι ὕμνοι ἐν τῇ λειτουργίᾳ εἰσίν· αἱ 9 ᾠδαί εἰλημμέναι ἐκ τῆς Π.Δ. πλὴν ἐνάτης ἐξαιρουμένης ἥτις εἶναι ἡ ἐν τῷ εὐαγγ. τοῦ Λουκ. α'. 46-55 ᾠδὴ τῆς Θεοτόκου (μεγαλύνει ἡ ψυχή μου τὸν Κύριον...) ὁ ὕμνος, ἅγιος ἅγιος, ἅγιος Κύριος Σαβαώθ (ὕμνος ἐπινίκιος) ἐπειδὴ ἐν τούτῳ συνενοῦνται δύο θριαμβευτικοὶ ὕμνοι ~~ὕμνοι~~ ἀγγελικὰ τάγματα τῶν ἄνω καὶ κάτω λειτουργούσας τὸν ὕμνον τοῦτον συνιστᾷ ~~εἰλημμένος ἐκ τοῦ ὁράματος τοῦ προφήτου~~ Ἠσαΐου ς'. ~~συντεθειμένος ἐκ τοῦ~~ ὕμνος ὃν ὁ προφήτης Ἠσαΐας ἐν ὁράματι ἤκουσε τὰ Σεραφὶμ ὑμνοῦντα τὸν Κύριον (ς'. 3.) καὶ ~~ὁ~~ ὁ ὕμνος τῶν παίδων (εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις (Ματθ. κα'. 9.) ~~συντεθειμένου ἐκ τῶν δύο θριαμβευτικῶν ὕμνων τῶν ἄνω καὶ κάτω λειτουργῶν. (ὕμνος ἐπινίκιος.)~~

Ἡ Μεγάλη δοξολογία (δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ) ἀποδιδομένη ~~καὶ εἶναι~~ ~~μία~~ εἰς τὸν ἐπίσκοπον Τελεσφόρον (126-~~138~~)[1] ὡσαύτως ἡ μικρὰ δοξολογία (δόξα πατρὶ καὶ υἱῷ.) ~~ἐκ~~ ὁ ἑσπερινὸς ὕμνος ἡ Φῶς ἱλαρόν,[1] ἡ εὐχὴ Καταξίωσον Κύριε.[2] κτλ.

---

1. Τινὲς ἀποδίδουσι τοῦτον εἰς ~~τοὺς~~ τοὺς Ἀποστόλους, ἕτεροι εἰς τὸν πάπαν Σύμμαχον καὶ ἄλλοι εἰς τὸν Ἱλάριον (+368.).

2. ἡ ἀρχαιοτέρα εὐχὴ ἐν αἷς τῇ ἐποχῇ αὐτῇ τῶν ἀποστόλων γινομένη, εἶναι ~~βεβαίως~~ ἡ

2. ἡ ἀρχαιοτέρα εὐχὴ τῆς ἀποστολικῆς ἐποχῆς αὐτῶν τῶν ἀποστόλων γνωστὴ μέχρι σήμερον, εἶναι ~~βεβαίως~~ ἡ ἐν ταῖς Πράξεσι τῶν ἀποστόλων δ΄. 29-30. ~~προ~~ ἡμῖν παραδοθεῖσα.

οἱ ἐπισημότεροι τῶν Ἑλλην. ὑμνογράφων εἰσίν.

Ἐφραὶμ ὁ Σύρος (+378) κατὰ τὴν παράδοσιν συντάξας 12, χιλ. ὕμνους.

Γρηγόριος ὁ Θεολόγος, συγγράψας λαμπροὺς τοὺς ὕμνους ἐναντίον τοῦ Ἀρειανοῦ καὶ τοῦ Ἀπολιναρίου.

Κύριλλος Ἀλεξανδρείας. οὗτος διετάξατο τὰς τῶν ὡρῶν τῆς ἁγ. καὶ μεγ. Παρασκευῆς, ὑπ' αὐτοῦ δ' ἀποδίδεται καὶ τὸ ὁ ὡραῖος ὕμνος τῆς Θεοτόκου · Ἡ Θεοτόκε Παρθένε ϗ

Πρόκλος (+447) μαθητὴς τοῦ Χρυσοστόμου καὶ εἶτα πατριάρχης Κ/πόλεως, εἰς τοῦτον ἀποδίδεται ὁ Τρισάγιος ὕμνος.

Ἀνατόλιος (+458) διάδοχος πατρ. Κ/πόλεως, εἰς ὃν ἀποδίδονται τὰ Ἀνατολικὰ λεγόμενα στιχηρά.

Ῥωμανὸς ὁ μελῳδὸς περίφημος ὑμνογράφος ὁ συγγραφεὺς τῶν κοντακίων (ἐκ τοῦ κόνδαξ, ξύλον περὶ ὃ περιειλίσσετο ἡ μεμβράνη)

Ἰουστινιανὸς ὁ Αὐτοκράτωρ, συγγραφεὺς τοῦ ὕμνου ὁ Μονογενὴς υἱὸς ϗ

Ἰουστῖνος ὁ βασιλεὺς συγγραφεὺς τοῦ Χερουβικοῦ ὕμνου.

Γεώργιος ὁ Πισίδης (610-40) εἰς ὃν ἀποδίδονται οἱ χαιρετισμοὶ τῆς Θεοτόκου.

Σωφρόνιος πατριάρχης

Γεώργιος ὁ Πισίδης (610-40)
εἰς ὃν ἀποδίδονται οἱ χαιρετι-
σμοὶ τῆς Θεοτόκου.

ωφρόνιος πατριάρχης Ἱεροσο-
λύμων (634-644.) συγγραφεύς

τῶν τροπαρίων τοῦ Μ. Ἁγιασμοῦ καὶ τῶν πενθίμων αὐτῆ «Τριὰς ὑπερούσιε, ὑπεράγαθε ὑπέρθεε παντοδύναμε ἡ... ἡ» ἐν ἡ μεγαλειότης, τὸ βαθὺ τοῦ ἐμῆν ἀνδρὸς συναίσθημα καὶ τὸ ὕψος τῆς ποιητικῆς αὐτοῦ διανοίας.

Ἀνδρέας Κρήτης, [+713] ὁ ἐκ Δαμασκοῦ ὁ ποιητὴς τοῦ κατανυκτικωτάτου μεγάλου κανόνος

ὁ Γερμανὸς πατριάρχης [+740]. Κλήμης συγγραφεὺς ὡραίων ὕμνων εἰς τὴν Θεοτόκον.

Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός [+760] ὁ μέγιστος τῆς ἐκκλ. ὑμνογράφος ὁ μετὰ τοῦ Κοσμᾶ ἐπισκόπου Μαϊουμᾶ θετὴς καὶ βάσις τῆς συστηματικῆς ἐκκλ. ὑμνολογίας κ. μουσικῆς. Λέγουν τοῦ Δαμασκηνοῦ ἔργον ἡ περίφημος ὀκτώηχος περιέχουσα εἰς 8 ἤχους τὴν ἀναστάσιμον ἀκολουθίαν 8 Κυριακῶν. Ἅπαντα τὰ δοξαστικὰ τῶν ὀκτωήχων φέρουσι δογματικὸν χαρακτῆρα.

Κοσμᾶς ὁ Μαϊουμᾶ [+ Ἱεροσολυμίτης] ἐπίσκοπος. ([illegible] συμμαθητὴς Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ μεθ' οὗ ~~[illegible]~~ ~~τῆς ἐκκλ. ὕμνων~~ μετ' ἀμίλλης ἤγωνε μεγάλως ὑπὲρ τῆς ~~[illegible]~~ τῆς ἐκκλ. ὑμνολογίας ἀμίμητα ἔργα αὐτοῦ εἶναι οἱ κανόνες αὐτοῦ εἰς τὰς ἑορτάς

Δαμασκηνοῦ μεθ' οὗ ~~τῆς~~
~~τῆς θείας ὁμοῦ~~ μετ' ἀμίμητον
ἦχον [illegible] [illegible] τῆς
~~ἁρμονίας~~ τῆς [illegible] ὑμνογρά-
φος ἀμίμητος ἔργα αὐτοῦ [illegible]
οἱ κανόνες αὐτοῦ εἰς τὴν γέννη-
σιν τοῦ Ι.Χ. καὶ τὰ θεομητορικὰ καὶ
τὴν Κοίμησιν τῆς Θεοτόκου,